

Nicolae PRELIPCEANU

O dramă nordică la Odeon

În canicula lui iunie, spectacolul de la Teatrul „Odeon” – pe scenă cu toată lumea, actori și spectatori – a fost o surpriză plăcută. Dar ce spun eu? Plăcută e puțin spus. **ladul este amintirea fără puterea de a mai schimba ceva** (ce titlu imposibil!), piesa lui Jonas Gardell, pusă în scenă de Mariana Cămărășan și Alexandra Penciu, a revelat o posibilă mare actriță de tragedie, în persoana Dianei Gheorghian. Dacă Oana Ștefănescu, Liana Mărgineanu și chiar Nicoleta Lefter nu au produs surpriză, ele comportându-se în nota cunoscută din alte spectacole, adică foarte bine, foarte potrivit, foarte sensibil, Diana Gheorghian, în rolul lui *Agnes*, sora care-și sacrifică viața rămânând alături de mama bolnavă până în ultima clipă a acesteia, este absolut magnifică. O energie cum rar am văzut, poate de la marile noastre tragediene de altădată încoace nici nu s-a mai văzut decât accidental pe scenele românești, o stăpânire a nuanțelor și o labilitate a trecerilor de la o stare la alta, până la disperarea finală că și-a dăruit zadarnic viața, că nici n-a trăit altfel decât în umbra surorii sale care a reușit în teatru, în timp ce ea a încercat în zadar în aceeași artă, aceasta a fost Diana Gheorghian/*Agnes* în seara de 20 iunie 2010, pe scena de la Odeon. Felul în care și-a trăit rolul poate fi dat ca exemplu celor care vor să facă teatru, modul acesta absolut extraordinar de a-și asuma personalitatea personajului pe care-l interpretează, până la a se identifica total cu el, nu știu de câte ori o să-l mai vedem pe vreo scenă. Tot restul se desfășoară, în fond, în raport cu ea, visele cu bătrâna mamă care-și amenință fiica (nu pe Agnes, e un alt personaj), și care sunt corect jucate de Liana Mărgineanu și excelent de Nicoleta Lefter, prezența mondenă și superficială a surorii reușite, în persoana Oanei Ștefănescu, totul se raportează la ea, cea fixă, fixată aici, în casa părintească, de unde nu a reușit să se desprindă, în ciuda faptului că tare ar fi dorit să o facă. I-a lipsit puterea, talentul, îndrăzneala, iar acum, în momentul morții mamei sale, căci acesta e momentul piesei, tot trecutul revine și inundă spațiul prezent și otrăvește atmosfera ce ar fi trebuit să fie una de jale și de sfințenie, cu resentimentele, toate, strânse, în ani și decenii de renunțare mută. La partener, la carieră, la viață. Toate acestea se revarsă, acum, asupra celei care a reușit în viață, care – spune personajul tragic al piesei și spectacolului – i-ar fi furat viața, în umbra căreia s-ar fi închipuit ea mereu. Dramaturgul suedez are inteligența artistică de a nu decide dacă Agnes are dreptate, dacă Viola este vinovată de tot ce i s-a întâmplat surorii sale, lăsând asta la latitudinea creatorilor spectacolului, a spectatorilor înșiși, la urma urmei.

Nici nu vreau să-mi închipui că această poveste tristă ar putea încăpea pe mâna unor actrițe care să facă din roluri niște sarcini de serviciu, nici nu vreau să mă gândesc la cât de artificial se pot juca până și cele mai adânci și mai puternice sentimente omenești puse în cuvinte. Cele două realizatoare ale spectacolului au știut, de data aceasta, să creeze un spațiu de joc sugestiv, cu acea cutie așezată undeva în scenă, model al tabloului final, când totul se desface și vedem casa, până atunci ascunsă, până în adâncurile ei domestice. Cât despre piesă, aceasta urmează, oricât ar fi de modern autorul, linia dramelor familiale întunecate ale lui Ibsen, cu acea concluzie finală că nimic nu mai e de corectat, așa cum o spune chiar partea a doua a titlului. O dramă foarte puternică, dominată, pe scena de la Odeon, de o actriță la fel de puternică.